

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Safonau
Dyddiad y Cyfarfod:	23 Ionawr 2015
Aelod/Swyddog Arweiniol:	Ian Trigger, Cadeirydd y Pwyllgor Safonau
Awdur yr Adroddiad:	Lisa Jones - Dirprwy Swyddog Monitro
Teitl:	Adroddiad Blynyddol y Cadeirydd

---

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad hwn i'r Pwyllgor Safonau yn galluogi'r Pwyllgor llawn i gael golwg ac i gyfrannu at Adroddiad Blynyddol y Cadeirydd, cyn i'r eitem gael ei gyflwyno i'r cyngor llawn. Mae'r Swyddog Monitro yn arbennig o awyddus i gymryd i ystyriaeth safbwyntiau'r Cadeirydd a'r Pwyllgor ar y cynnwys, ac yn nodi'r manylion arfaethedig yn adran 4.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Cytunodd Aelodau'r Pwyllgor hwn y dylai Adroddiad Blynyddol gael ei gyflwyno ar waith y pwyllgor a'i ganfyddiadau ac arsylwadau, a'i gyflwyno i holl Aelodau'r Cyngor fel rhan o ymgyrch y Pwyllgor i wella safonau ymddygiad moesegol a chydymffurfio â Chod Ymddygiad Aelodau.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod yr Aelodau yn:

- (a) Nodi cynnwys yr adroddiad
- (b) Darparu sylwadau ar y cynnwys i'r Swyddog Monitro er mwyn sicrhau ei fod yn adlewyrchu barn y Pwyllgor hwn yn gywir.
- (c) Argymhell ei gyflwyno i'r Cyngor Llawn gan y Cadeirydd.

4. Manylion yr Adroddiad

- 4.1 Dyma Adroddiad Blynyddol cyntaf Cadeirydd y Pwyllgor Safonau i'r Cyngor Llawn ac mae'n cynnwys y flwyddyn galendr Ionawr-Rhagfyr 2014 yn unig. Y bwriad yw y bydd y Cadeirydd yn cyflwyno'r adroddiad ar y sail hon yn flynyddol o hyn ymlaen i'r Cyngor Llawn, er mwyn hysbysu'r Aelodau o dueddiadau; materion o ran cydymffurfio â'r Côt Ymddygiad i Aelodau yn gyffredinol ar draws y Sir, yn ogystal â gwaith y Pwyllgor i wella safonau ymddygiad ar lefel Sir ond hefyd ar lefel Tref, Dinas a Chymuned.

- 4.2 Mae'r Pwyllgor yn cynnwys y mathau canlynol o Aelodau - 2 Gyngorydd Sir, 4 Aelod Annibynnol (cyfetholedig), ac 1 Aelod o Gyngor Cymuned (nad yw'n Aelod sy'n gwisgo dwy het). Felly, nid yw'r rhan fwyaf o'r Aelodau'n cael eu hethol, ond yn cael eu recriwtio gan aelodau o'r cyhoedd yn unol â gofynion y ddeddfwriaeth Safonau yng Nghymru. Hefyd mae'n rhaid i'r Pwyllgor fod yn gworwm lle mae o leiaf hanner yr Aelodau sy'n bresennol yn unigolion annibynnol.

Mae aelodau annibynnol yn cael eu recriwtio drwy hysbyseb gyhoeddus, sy'n agored i bawb ar wahân i feini prawf llym o ran bod yn Swyddog neu Aelod o'r Cyngor o'r blaen o fewn ffrâm amser penodol, bod ag enw da ac yn meddu ar nodweddion penodol fel y nodir yn y ddeddfwriaeth. Ar wahân i hynny mae'r cyfle hwn yn agored i bobl o bob cefndir, er mwyn gallu cynrychioli barn y cyhoedd o ran y safonau y maent yn ei ddisgwyl o'u haelodau etholedig; ac a fydd hefyd wedyn os disgwylir iddynt wneud hynny, yn eistedd mewn beirniadaeth o ran cyfeiriadau at y Pwyllgor gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru, lle mae'r Cod Ymddygiad wedi cael ei dorri, sy'n disgyn uwchben y trothwy perthnasol. Mae'r penderfyniad i ymchwilio i'r achos o dorri'r cod, yn ôl disgrisiwn yr Ombwdsmon; yn seiliedig ar y ffeithiau, tystiolaeth a natur y toriad ac a oes tystiolaeth ategol ai peidio, ond hefyd erbyn hyn os oes budd i'r cyhoedd o ddi-hysbyddu amser ac adnoddau ariannol y cyhoedd yn yr ymchwiliad a'r gwrandawriad ei hun; yn debyg i ymagwedd Gwasanaeth Erlynwyr y Goron (CPS) at daliadau ac erlyniadau.

Bydd y Pwyllgor sy'n derbyn geirda gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn dilyn ei ymchwiliad i gŵyn, yna'n eistedd mewn cymhwysedd lled-farnwrol tra eu bod yn gwrando ar yr achos. Mae ganddynt bwerau i atal Aelod o'r Swyddfa am uchafswm o 6 mis, ac yn ystod y cyfnod hynny ni fyddant yn gallu gweithredu yn rhinwedd eu swydd fel aelod etholedig ac ni fyddant yn derbyn unrhyw gyflog am fod yn aelod. Mae gan y Pwyllgor y disgrisiwn i osod sancsiynau llai megis gwaharddiad rhannol o ddyletswyddau neu 'gerydd cyhoeddus' ac i osod amodau eraill fel presenoldeb mewn hyfforddiant.

- 4.3 Cyn 2014 mae'r Pwyllgor wedi bod yn allweddol yn y Cyngor wrth ddiwygio ei God Ymddygiad i wneud hyfforddiant ar y Cod yn rwymedigaeth orfodol; sef cyflwyno Protocol Hunan Reoleiddio, gan sicrhau bod hyfforddiant ar draws y Sir a digwyddiadau sioe deithiol y 'Cod' yn cael eu darparu gan y Swyddog Monitro a'i ddirprwy ar lefel Tref, Dinas a Chymuned, gan ddarparu hyfforddiant i Gadeiryddion Cynghorau Tref, Dinas a Chymuned a deunyddiau cyhoedduswydd i gynorthwyo Clercod yn eu cymunedau.

- 4.4 Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf fe drefnodd y Pwyllgor i gyfarfod bum gwaith gan gwrdd ar 4 achlysur gan fod cyfarfod mis Hydref wedi'i ganslo. Mae'r tabl isod yn nodi crynodeb o'r eitemau dan drafodaeth: -

Dyddiad y Cyfarfod	Eitemau / Meysydd yr Adroddiad
31/1/14	Eitem Sefydlog: Presenoldeb mewn cyfarfodydd Cofrestru Cysylltiadau Aelodau ar-lein Eitem Sefydlog: trosolwg o gwynion yn Sir Ddinbych yn erbyn Aelodau
21/3/14	Eitem Sefydlog: Presenoldeb mewn cyfarfodydd Adroddiad Blynyddol Panel Dyfarnu Cymru Llyfr achos Cod Ymddygiad Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru Eitem Sefydlog: trosolwg o gwynion yn Sir Ddinbych yn erbyn Aelodau
9/5/14	Eitem Sefydlog: Presenoldeb mewn cyfarfodydd Protocol Cyfryngau Cymdeithasol Datganiadau Cysylltiad gan aelodau'r Cyngor Sir (adolygiad sampl gan y Swyddog Monitro) Eitem Sefydlog: trosolwg o gwynion yn Sir Ddinbych yn erbyn Aelodau
18/ 7/14	Eitem Sefydlog: Presenoldeb mewn cyfarfodydd Mabwysiadu Rhaglen Waith i'r Dyfodol Adroddiad Blynyddol Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru Eitem Sefydlog: Trosolwg o Gwynion yn erbyn Aelodau.
17/ 10/ 14	Cyfarfod wedi'i ganslo.

4.5 Eitemau Sefydlog

Erbyn hyn mae'r Pwyllgor yn derbyn 3 eitem sefydlog: -

- (a) Adroddiadau gan Aelodau Safonau o ran eu presenoldeb a'u sylwadau yng nghyfarfodydd y Pwyllgor a'r Cyngor boed ar lefel Sir neu Gymuned. Pwyllgor Safonau Cyngor Sir Ddinbych yn eithaf unigryw yn ei ymagwedd ragweithiol tuag at godi safonau ac ymwybyddiaeth o'r Cod Ymddygiad. Bydd Aelodau'r Pwyllgor yna'n adrodd yn ôl i'r Pwyllgor a fydd yn gwneud argymhellion mewn perthynas ag unrhyw anghenion hyfforddi neu dueddiadau neu batrymau ymddygiad mewn cymunedau penodol.
- (b) Trosolwg o Gwynion a gyflwynwyd yn erbyn Aelodau gydag Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru. Mae'r adroddiad yn cael ei gyflwyno mewn sesiwn gaeedig ac mae aelodau yn derbyn swm cyfyngedig o fanylion mewn perthynas â'r gŵyn ond gyda digon o fanylion i alluogi aelodau i ystyried a oes modd argymhell hyfforddiant neu unrhyw gamau eraill i

gynghorau tref, dinas neu gymuned penodol sy'n cael trafferthion neu lle mae cynnydd yn nifer y cwynion.

- (c) Rhaglen Waith i'r Dyfodol: Mae hon yn fenter newydd er mwyn i'r pwyllgor allu mabwysiadu'r un ymagwedd strategol â Phwyllgorau eraill ac i dargedu ei adnoddau yn feysydd blaenoriaeth.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Bydd Pwyllgor Safonau gwbl weithredol a chynrychioliadol sy'n cynnal y safonau uchel a ddisgwylir gan Aelodau yn cynorthwyo i ategu at weithredu swyddogaethau democrataidd y Cyngor.

6. Faint fydd yn ei gostio a sut bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Nid oes unrhyw oblygiadau i wasanaethau eraill o ganlyniad i'r adroddiad hwn.

7. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd?

Nid oes unrhyw ymgynghoriadau wedi'u cynnal ar wahân i'r adroddiad hwn i'r Pwyllgor Safonau, sy'n gweithredu fel ymgynghorai i roi adborth ar ei briodoldeb, cynnwys ac argymhellion.

8. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Ddim ei angen.

9. Pa risgiau sydd yna, ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Nid oes unrhyw risgiau wedi'u nodi.

10. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Deddf Llywodraeth Leol 2000; Rheoliadau Pwyllgor Safonau (Cymru) 2001 a Rheoliadau Pwyllgor Safonau (Cymru) (Diwygiad) 2006.